

**КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ЖОГОРКУ СОТУНУН
КОНСТИТУЦИЯЛЫК ПАЛАТАСЫНЫН**

Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасынын
судьялар коллегиясынын 2020-жылдын 1-апрелиндеги аныктамасына
Таалайбек Канатович Мамытовдун даттануусун кароо жөнүндө

ТОКТОМУ

2020-жылдын 29-июну

Бишкек шаары

Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасы:
төрагалык кылуучу К.А. Дуйшеев, судьялар М.Р. Бобукеева, Л.П. Жумабаев,
М.Ш. Касымалиев, К.Дж. Кыдырбаев, Э.Ж. Осконбаев, Ж.И. Саалаев,
Ж.А. Шаршеналиевдин курамында, катчы Ж.А. Лобанованын катышуусунда
«Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасы
жөнүндө» конституциялык Мыйзамдын 28-беренесинин 5-бөлүгүн
жетекчиликке алып, Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун
Конституциялык палатасынын судьялар коллегиясынын 2020-жылдын
1-апрелиндеги аныктамасына Т.К. Мамытовдун даттануусун сот отурумунда
карап чыкты.

Даттанууда баяндалган жүйөлөрдү жана Т.К. Мамытовдун өтүнүчү
боюнча материалдарды изилдеп чыгып, Кыргыз Республикасынын Жогорку
сотунун Конституциялык палатасы

ТАПТЫ:

Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасына 2020-жылдын 28-февралында Т.К. Мамытовдун Кыргыз Республикасынын Эмгек кодексинин 88-беренесинин 1-бөлүгүнүн 3-пунктунун, «Мамлекеттик жарандык кызмат жана муниципалдык кызмат жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 48-беренесинин 1-бөлүгүнүн 7-пунктунун Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 5-беренесинин 4-бөлүгүнө, 18-беренесине, 20-беренесинин 2-бөлүгүнүн экинчи абзацына, 42-беренесинин 3-бөлүгүнө ылайык келүүсүн текшерүү жөнүндө өтүнүчү келип түшкөн.

Т.К. Мамытовдун өтүнүчүнөн келип чыккандай, Бишкек шаарынын Биринчи май районунун Билим берүү борборунун (БРББ) директорунун 2017-жылдын 4-сентябрындагы буйругу менен ал үч айлык сынак мөөнөтү менен башкы адис кызматынын бош ордуна кабыл алынган болуучу. Кийин, ал Кыргыз Республикасынын Эмгек кодексинин 88-беренесинин 1-бөлүгүнүн 3-пунктунун жумушка кабыл алуунун белгиленген эрежелерин бузууга байланыштуу негиздемесинде БРББ директорунун 2019-жылдын 27-мартындагы буйругунун негизинде ээлеген кызматынан бошотулган.

Т.К. Мамытов БРББ директорунун бошотуу жөнүндө буйругун сотто даттанган, бирок анын доо талабы канааттандыруусуз калтырылган. Андан тышкары, ал Кыргыз Республикасынын башка мамлекеттик органдарына дагы эмгек мыйзамдарынын ченемдеринин бузулушу жөнүндө арыз менен кайрылып келген.

Кыргыз Республикасынын Мамлекеттик каттоо кызматы Т.А. Мамытовго болгон катында аны муниципалдык административдик кызмат ордуна дайындоодо «Мамлекеттик жарандык кызмат жана муниципалдык кызмат жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын, ошондой эле Кыргыз Республикасынын мамлекеттик жарандык кызматында жана муниципалдык кызматында конкурс өткөрүүнүн жана кызматка

көтөрүлүүнүн тартиби жөнүндө жобонун ченемдери бузулган деп көрсөткөн (Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2016-жылдын 29-декабрындагы № 706 токтому). Аны менен Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 52-беренесинин 4-бөлүгү жана «Мамлекеттик жарандык кызмат жана муниципалдык кызмат жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 23-беренесинин 1-бөлүгү менен Кыргыз Республикасынын башка жарандарынын муниципалдык кызматка бирдей жетишүүгө каралган укугу чектелген.

Ушуга байланыштуу, кайрылуунун субъекти «Мамлекеттик жарандык кызмат жана муниципалдык кызмат жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 23-беренесинин 1-бөлүгү жана Кыргыз Республикасынын мамлекеттик жарандык кызматында жана муниципалдык кызматында конкурс өткөрүүнүн жана кызматка көтөрүлүүнүн тартиби жөнүндө жобо мамлекеттик жарандык кызмат жана муниципалдык кызматка атаандаштык негизде кирүү зарылдыгы жөнүндө талапты орнотуу менен Кыргыз Республикасынын 18-беренесине, 42-беренесинин 3-бөлүгүнө карама-каршы келет деп болжойт.

Баяндалгандан улам, кайрылуунун субъекти талашылып жаткан ченемдерди Кыргыз Республикасынын Конституциясына карама-каршы келет деп таанууну суранган.

Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасынын судьялар коллегиясынын 2020-жылдын 1-апрелиндеги № 15 токтому Т.А. Мамытовдун өтүнүчүн кабыл алуудан баш тарткан.

Судьялар коллегиясы тарабынан кайрылуунун субъекти өзүнүн көз карашын негиздеп берүүдө талашылып жаткан ченемдер Конституцияга ылайык келүүсү маселесинде күмөндүүлүктүн болуусу жөнүндө күбөлөндүргөн укуктук мүнөздөгү кандайдыр бир аргументтерди келтирилген эмес деп көрсөтүлгөн. «Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасы жөнүндө» конституциялык Мыйзамдын

24-беренесинин 2-бөлүгүнө ылайык күмөндүүлүк конституциялык сот өндүрүш алкагында иштин кароонун сөзсүз шарты болуп саналат.

Андан тышкары, конституциялык Мыйзамдын 25-беренесинин 3-бөлүгүнүн 9-пунктунун талаптарында талашылып жаткан ченемдердин жөнгө салуу предмети жана конституциялык орнотмолор ортосунда ажырагыс тутумдаш байланыштын, ошондой эле талашылып жаткан ченемдердин регулятивдик таасиринин конституциялуулугунда даана күмөндүүлүктү көрсөтүп турган логикалык-укуктук негиздеменин табылуу зарылдыгы менен шартталат деп аныктамада белгиленген.

Ошону менен, келтирилген кайрылууда арыздануучунун талашылып жаткан ченемдердин конституциялуу эместиги жөнүндө жүйөлөр жалпы юрисдикция соттору тарабынан эмгек мыйзамдарынын жоболорун колдонуунун негизинде гана түзүлгөн, ал эми ал келтирилген аргументтер көрсөтүлгөн соттордун укук колдонуучулук тажрыйбасына тийиштүү болуучу.

Т.К. Мамытов судьялар коллегиясынын аныктамасы менен макул болбостон, 2020-жылдын 19-майында Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасына даттануу менен кайрылган.

Арыздануучу өзүнүн даттануусунда жумушка кабыл алуу тартибинин жана андан бошотуунун негиздерин укуктук жөнгө салуудагы кемчиликтерди өзүнүн көз карашынан улам көрсөтүүдө жана Кыргыз Республикасынын Эмгек кодексине бир катар өзгөртүүлөрдү киргизүү зарылдыгын болжойт.

Т.К. Мамытов Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 5-беренесинин 3, 4-бөлүктөрүнө ылайык мамлекеттик органдар, жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары жана алардын кызмат адамдары укукка каршы аракеттери үчүн жоопкерчиликке тартылышы керек дейт. Бирок, «жумушка кабыл алуунун эрежелерин бузгандык үчүн» бошотулуп жатканда, ал тараптардын эркине көз каранды эмес деген жагдайларга тийиштүү негиз болгондуктан, эч ким, атүгүл моралдык зыян келтирген үчүн эч кандай

жоопкерчиликке тартылбайт. Аны менен, жумуш берүүчү үчүн ушул ченемди колдонуп, жоопкерчиликтен коркпостон, жакпаган кызматкерди бошото алуучу жагымдуу шарттар түзүлгөн.

Арыздануучунун пикири боюнча мыйзам чыгаруучу «жумушка кабыл алуунун белгиленген эрежелеринин бузулушу» деген жумуштан бошотуунун негиздерин киргизүү менен ишмердиктин ар кандай түрү менен алектенүүнүн конституциялык укугуна чектөө койгон дейт. Бул чектөө эмгек мамилелериндеги адамдарды гана эмес, атүгүл мамлекеттик жана муниципалдык кызматтарга талапкер болгондорго да тиешелүү.

Т.К. Мамытов эмгек мыйзамдары жумушка кабыл алуунун белгиленген эрежелеринин бузулушу үчүн жумуш берүүчүнүн жоопкерчилигин милдеттүү тартипте караштырышы керек, бирок көрсөтүлгөн негиздеме сынак өткөрүлбөстөн жумушка кабыл алынууда күнөөсү жок болгондуктан жумушчу менен эмгек мамилелерин токтотууга себеп болбошу керек деп эсептейт.

Андан тышкары, арыздануучу муниципалдык кызматчылар үчүн ченемдик-укуктук актыларда Кыргыз Республикасынын Мамлекеттик кадр кызматынын каттары тек гана рекомендация мүнөзүнө ээ болушу мүмкүн жана анын көз карашынын сөзсүз болуусу караштырылган эмес дейт.

Баяндалганды эске алуу менен, Т.К. Мамытов Кыргыз Республикасынын Эмгек кодексинин 1-беренесинин 3-бөлүгүн, 88-беренесин Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 5-беренесинин 3 жана 4-бөлүктөрүнө, 20-беренесинин 5-бөлүгүнүн 7-пунктуна карама-каршы келет деп таанууну жана Кыргыз Республикасынын Эмгек кодексинин 79-беренесин эмгек келишимин түзүүдө эрежелердин бузулушу жумушту улантуу мүмкүнчүлүгүн жокко чыгара турган болсо, ал үчүн эмгек келишиминин токтотулушун негиз катары караган ченем менен толуктоону суранат.

Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасы арыздануучунун жүйөлөрүн жана судьялар коллегиясынын кайрылууну

өндүрүшкө кабыл алуудан баш тартуунун негиздерин талкуулап, төмөнкүдөй тыянактарга келет.

Биринчиден, Т.К. Мамытовдун Кыргыз Республикасынын колдонуудагы эмгек мыйзамдарына өзгөртүүлөрдү жана толуктоолорду киргизүү жөнүндө талабы Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасынын карамагында эмес, ал Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 74-беренесине ылайык Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин айрыкча компетенциясына кире тургандыгы өзгөчө белгиленүүгө тийиш.

Экинчиден, Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасы Т.К. Мамытовдун кайрылуусунда конституциялык сот өндүрүшү алкагында иштин кароонун милдеттүү шарты болуп, талашылып жаткан ченемдер Конституцияга ылайык келүүсү маселесинде күмөндүүлүктүн болуусун күбөлөндүргөн көз карашынын тийиштүү укуктук негиздемеси жок экендиги жөнүндө судьялар коллегиясынын тыянагы менен макул болууну зарыл деп эсептейт.

«Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасы жөнүндө» конституциялык Мыйзамдын 25-беренесинин 3-бөлүгүнүн 9-пунктуна ылайык кайрылууда кайрылуучу тараптын коюлган маселеси боюнча көз карашы жана Конституциянын тийиштүү ченемдерине шилтемеси менен укуктук негиздемеси болушу керек. Ушуну менен арыздануучуга талашылып жаткан ченемдердин регулятивдик кандай таасири аркылуу Конституция тарабынан кепилденген адам укуктары менен эркиндиктеринин, ошондой эле башка конституциялык орнотмолордун бузулушун тике көрсөткөн укуктук мүнөздөгү логикалык жактан ырааттуу жана ынанымдуу жүйөлөр менен өзүнүн көз карашын аргументтөө милдети жүктөлөт. Талашылып жаткан ченем менен Конституция ортосунда тутумдаш байланыш сөзсүз көрсөтүлүшү шарт.

Т.К. Мамытовдун баштапкы, андан кийинки даттануусунун мазмунунан эмгектин жана иштин ар кандай түрү менен алектенүү эркиндигине болгон

укук жөнүндө конституциялык кепилдиктерди атаандаштык негизде мамлекеттик жарандык жана муниципалдык кызматка кирүү тартиби жөнүндө, жумушка кабыл алуунун эрежелеринин бузулушу үчүн эмгек келишиминин токтотулушу жөнүндө мыйзамдын талаптары кантип бузулуп жаткандыгын аныктоого мүмкүн эмес. Арыздануучунун келтирген бардык аргументтеринин мүнөзү логикага жатпайт жана бири бирин шарттабайт.

Арыздануучунун талашылып жаткан ченемдердин колдонулушу менен мамлекеттик бийлик жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын жоопкерчилигинин конституциялык принциптеринин бузулушу жөнүндө айткандары Кыргыз Республикасынын Эмгек кодексинин 88-беренесинин маанисин туура эмес чечмелөөдөн келип чыгат. Эмгек мыйзамдарында жумушка кабыл алуунун белгиленген эрежелерин бузулушу катары эмгек келишиминин токтотулушунун мындай негиздерин тараптардын эркине көз каранды эмес жагдайлар менен каралуусу, мамлекеттик бийлик жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары менен алардын кызмат адамдарынын укукка каршы жосундарын жасаганы үчүн укуктук жоопкерчиликке тартылбайт дегенди билдирбейт.

Ошондой эле, арыздануучунун жумушка кабыл алуунун эрежелеринин бузулушу кызматкер үчүн эмгек келишиминин токтотулушуна алып келбеш керек деген кыялы Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасынын кароо предмети боло албайт, анткени ал мыйзам чыгаруу ишмердик маселесине таандык, демек, Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин карамагындагы маселе.

Жогоруда көрсөтүлгөн жагдайларды эске алып, Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасы судьялар коллегиясынын 2020-жылдын 1-апрелиндеги аныктамасын жокко чыгаруу үчүн негиздерди тапкан жок.

Жогоруда баяндалгандардын негизинде, «Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасы жөнүндө» конституциялык

Мыйзамдын 28-беренесинин 5-бөлүгүн, 46, 47, 48-беренелерин, 51-беренесинин 1-бөлүгүн жетекчиликке алып,

ТОКТОМ КЫЛАТ:

1. Таалайбек Канатович Мамытовдун Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасынын судьялар коллегиясынын 2020-жылдын 1-апрелиндеги аныктамасына даттануусу канааттандыруусуз калтырылсын.

2. Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасынын ушул токтому акыркы, даттанууга жатпайт жана кол коюлган учурдан тартып күчүнө кирет.

**КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ЖОГОРКУ СОТУНУН
КОНСТИТУЦИЯЛЫК ПАЛАТАСЫ**